

НАУКА НА ЗАХИСТІ ҐРУНТІВ

*Віртуальна виставка
галузевого відділу № 1
наукової бібліотеки БНАУ
до міжнародного дня ґрунтів*

- Тихоненко Д. Г. Грунтознавство : підручник / Д. Г. Тихоненко, М. О. Горін, М. І. Лактіонов. – Київ : Вища освіта, 2005. – 703 с. – іл.

Подано загальну схему ґрунотворного процесу як біосферного утворення, охарактеризовано склад, властивості, еволюцію, географію, екологію, біогеохімію ґрунтів, агрономічні показники та перспективні екологізовані наряди їх використання, підвищення родючості, окультурування, охорони від деградації та забруднення.

- Назаренко І. І. Грунтознавство : підручник /І. І. Назаренко, С. М. Польчина, В. А. Нікорич. – Чернівці, 2003. – 400 с.

Викладені наукові основи ґрунтознавства, питання генезису, еволюції ґрунтів, їх ролі та функції в біосфері, основних фізичних, хімічних, біологічних властивостей та режимів, родючості та її підвищення, показана роль кругообігу у ґрунтоутворенні. Розкриті основи вчення про фактори ґрунтоутворення, природні зони, класифікацію ґрунтів, охарактеризовані головні типи ґрунтів світу, їх географія, екологія особливості сільськогосподарського використання та охорони.

- Лико Д. В. Грунтознавство: Практикум : навч. посіб. / Д. В. Лико, О. А. Лико, О. А. Деркач – Київ : Кондор, 2014. – 236 с.

Наведено короткий теоретичний опис до кожної лабораторної роботи, методику її проведення згідно з Державним стандартом, прилади, обладнання, технологію приготування розчинів.

- Грунтознавство : лабораторний практикум / В. Г. Крикунов, Ю. С. Кравченко, В. В. Криворучко, О. В. Крикунова. – Біла Церква : БДАУ, 2004. – 216 с.

У практикумі описані основні методики проведення лабораторних занять з ґрунтознавства. Викладені короткі відомості теоретичного характеру, які сприяють кращому засвоєнню основних положень курсу агрономічного ґрунтознавства. Внесені доповнення, зміни в терміни і позначення відповідно до української класифікації та індексації ґрунтів.

- Практикум з ґрунтознавства / Д. Г. Тихоненко, В. В. Дегтярьов, С. В. Крохін та ін. ; за ред. Д. Г. Тихоненка, В. В. Дегтярьова. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 448 с. – іл.

Практикум підготовлений у відповідності до програми лабораторних занять з агрономічного ґрунтознавства. Описуються основні методики проведення занять. Деякі відомості теоретичного характеру сприятимуть кращому засвоєнню курсу агрономічного ґрунтознавства. Терміни та показники відповідають вимогам стандартів.

- Агрономічне ґрунтознавство / І. Д. Примак, В. І. Купчик, М. В. Лозінський та ін. ; за ред. І. Д. Примака. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. – 580 с.

У навчальному посібнику висвітлено суть агроґрунтознавства і ґрунтоутворного процесу, показники родючості і окультуреності ґрунту; склад, властивості, генезис, географію, екологію ґрунтів. Наводиться також морфологічна будова профілю, склад та агровиробничі властивості основних ґрунтових відмін у розрізі зон. Викладено розвиток вчення про ґрунт і агроґрунтознавство, історію розвитку агрономічної ґрунтознавчої науки. Значну увагу приділено і антропогенно створеним ґрунтам.

- Ґрунтознавство з основами геології: Практикум / Л. М. Карпук, О. В. Крикунова, М. В. Капштик та ін. ; за ред. Л. М. Карпук. – Біла Церква, 2016. – 96 с.

Практикум з ґрунтознавства з основами геології підготовлений відповідно до програми навчальної дисципліни "Ґрунтознавство з основами геології" призначений для вивчення студентами процесів утворення мінералів та гірських порід, їх складу та властивостей, впливу на процеси ґрунтоутворення і формування родючості ґрунтів.

- Ґрунтознавство з основами геології : навч. посіб. / О. Ф. Гнатенко, М. В. Капштик, Л. Р. Петренко, С. В. Вітвицький. – Київ : Оранта, 2005. – 648 с.

У посібнику розглянуто формування гірських порід та мінералів, утворення та поширення на території України ґрунтовірних порід та форм рельєфу під дією геологічних факторів. Окрема частина присвячена висвітленню питань географічних закономірностей розміщення ґрунтового покриву у різних ґрунтових зонах та гірських областях України, а також детальної характеристики зональних та інтразональних ґрунтів.

- **Охорона ґрунтів : підручник / М. К. Шикула, О. Ф. Гнатенко, А. Р. Петренко, М. В. Капштик. – 2-ге вид., випр. – Київ : Знання, 2004. – 398с.**

Це один із найповніших підручників з охорони ґрунтів, у якому на сучасній концептуальній основі розглянуто основні причини й умови прояву руйнівних процесів у ґрунтах України. Спираючись на найновіші досягнення вітчизняних та зарубіжних вчених, висвітлено сучасні методи прогнозування процесів ерозій і деградації ґрунтів, а також методи попередження їх і боротьби з ними. Наведено ґрунтозахисні технології вирощування сільськогосподарських культур.

- **Кривов В. М. Екологічно безпечне землекористування Лісостепу України. Проблема охорони ґрунтів / В. М. Кривов. – 2-ге вид., доп. – Київ : Урожай, 2008. – 304 с.**

Висвітлено аспекти охорони ґрунтів як основи екологічно безпечного землекористування в Лісостепу України. Розглянуто теоретичні основи оптимізації сільськогосподарського землекористування та питання організації території охорони ґрунтів нових агроформувань. Визначено шляхи вдосконалення організаційно-економічних механізмів управління, використання та охорони земель у регіональній системі землекористування, наведено моделі їхніх морфологічних особливостей і параметрів протиерозійної організації території.

- Кармазиненко С. П. Мікроморфологічні дослідження викопних і сучасних ґрунтів України : монографія / С. П. Кармазиненко. – Київ : Наукова думка, 2010. – 119 с.

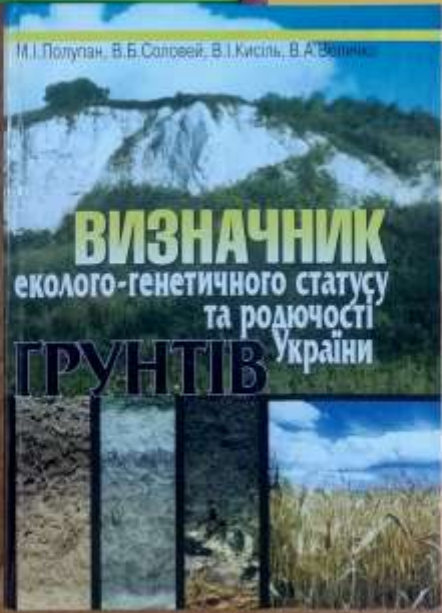
У монографії висвітлено особливості мікробудови викопних (плейстоценових) і сучасних (голоценових) ґрунтів для визначення їх генезису. Розглянуто питання історії розвитку, характеристику мікроморфологічної вивченості викопних і сучасних ґрунтів території України, основні завдання і сучасний стан дослідження мікроморфології ґрунтів.

- Полупан М. І. Класифікація ґрунтів України / М. І. Полупан, В. Б. Соловей, В. А. Величко ; за ред. М.І. Полупана. – Київ : Аграрна наука, 2005. – 300 с. – іл.

У книзі представлено генетичну еколого-субстативну класифікацію ґрунтів України на параметричній основі. Теоретично обґрунтовано показники еколого-генетичного статусу ґрунтів у системі структурної організації педосфери, наведено нові досягнення про генетичну природу ґрунтів. Розглянуто принципи класифікації, її таксономічні одиниці з кількісними діагностичними показниками.

- Про стан ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення України за результатами 9 туру (2006–2010 роки) агрохімічного обстеження земель : періодична доповідь / за ред. Яцука І. П. – Київ : ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», 2015. – 118 с. – іл. – діагр. – табл.

Підготовлено відповідно до Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, затвердженого наказом Мінагрополітики України від 26.02.2004 № 51. Проаналізовано стан ґрунтів за основними показниками родючості та забруднення ґрунтів і заходи щодо охорони ґрунтів (обрахунок балансу гумусу і поживних речовин, застосування добрив, проведення хімічної меліорації).

- Яцук І. П. Екологічні індикатори зеленого зростання сільського господарства : монографія / І. П. Яцук, Л. І. Моклячук. – Київ : ДІА, 2018. – 384 с.
У монографії наведено результати аналізу процесів розвитку сільського господарства з використанням розроблених екологічних індикаторів зеленого зростання. Проведено оцінку та порівняння індикаторів еколого-агрохімічного моніторингу ґрунтів з розробленими екологічними індикаторами зеленого зростання сільського господарства. Підтверджено необхідність переходу до зеленого зростання сільського господарства України на основі збалансованого ведення сільгоспвиробництва (за розрахунками балансу гумусу та поживних речовин у землеробстві кожної області).
- Купчик В. І. Грунти України: властивості, генезис, менеджмент родючості : навч. посіб. / І. В. Купчик, М. Лі, Г. Мет'юз та ін. ; за ред. В. І. Купчика. – Київ : Кондор, 2007. – 414 с.
У посібнику висвітлені загальні питання про ґрунти, їх хімічний склад, властивості, закономірності генезису та порушення ґрунтів на території України. Узагальнені заходи рекультиваци порушених і забруднених ґрунтів та основні агрохімічні матеріали, які використовують в агрономічній практиці, а також питання менеджменту планування та використання ґрунтових ресурсів.
- Полупан М. І. Визначник еколого-генетичного статусу та родючості ґрунтів України : навч. посіб. / М. І. Полупан, В. Б. Соловей, В. І. Кисіль, В. А. Величко. – Київ : Колодіб, 2005. – 304 с. – іл.
Представлена генетична еколого-субстативна класифікація ґрунтів України на параметричній основі. Обґрунтовано типологічно значимі показники ґрунтоутворення, дестерміновані екологічними умовами його формування та розроблено їхні градації для диференціаци ґрунтів у системі ієрархічних таксономічних одиниць. Кожен тип ґрунту охарактеризовано умовами формування, будовою профілю, морфолого-генетичними ознаками та кількісними показниками. Обґрунтовано нові підходи до оцінки родючості ґрунтів за трьома показниками і наведено бонітувальний статус ґрунтів за озимою пшеницею.

- Шевченко І. А. Керування агрофізичним станом ґрунтового середовища / І. А. Шевченко. – Київ : Видавничий дім "Вініченко", 2016. – 320 с.

Обґрунтовані та апробовані загальні принципи та підходи щодо створення й удосконалювання ресурсозберігаючих зональних технологій і технічних засобів механізованого обробітку ґрунту, що забезпечують збереження та відтворення родючості ґрунтів. Розроблена методика спрямована на проектування технологій і технічних засобів обробітку ґрунту, що відповідають вимогам отримання максимально можливого врожаю. Наведені матеріали практичного застосування запропонованої методики для розробки технології передпосівного обробітку ґрунту та ряду ґрунтообробних знарядь у складі зональної технології обробітку ґрунту.

- Функціонування мікробних ценозів ґрунту в умовах антропогенного навантаження / К. І. Андріюк, Г.О. Іутинська, А. Ф. Антипчук та ін. – Київ : Обереги, 2001. – 240 с.

Подано закономірності функціонування мікробних угруповань ґрунту в умовах антропогенного навантаження, зокрема такими речовинами, як регулятори росту рослин, пестициди, важкі метали. Уперше застосовано ієрархічний підхід до вивчення різних рівнів організації мікробної системи ґрунту. Описано специфіку формування та кінетичні характеристики росту ґрунтових мікроорганізмів під впливом біостимуляторів, пестицидів та важких металів. Розроблено концепцію організації і проведення мікробіологічного моніторингу ґрунтів, визначено шляхи їх оздоровлення та підвищення родючості.

- Мельничук Д. Якість ґрунтів та сучасні стратегії удобрення : підручник / Д. Мельничук, М. Мельников, Дж. Хофман. – Київ : Арістей, 2004. – 488 с.

У сучасних умовах, коли провадиться реформування сільськогосподарського виробництва, якісна оцінка ґрунтів та стратегія їх удобрення є актуальними і необхідними. Використовуючи досвід Генського ун-ту (Бельгія) Німецького ун-ту ім. Гумбольдта, Національного та Кримського аграрних ун-тів подається якісна оцінка та стратегія удобрення ґрунтів з урахуванням наукових підходів цих країн. Розглядається моніторинг якості ґрунтів, нові напрями використання результатів моніторингу ґрунтів, особливості використання та удобрення в закритому ґрунті, стратегія «точного» землеробства.

- Примак І. Д. Землеробство : навчальний посібник / І. Д. Примак, Л. В. Єзерковська, Ю. В. Федорук та ін. ; за ред. І. Д. Примака. – Вінниця : ТОВ "ТВОРИ", 2020. – 578 с.

Розкриті фактори життя рослин і закони землеробства, показники родючості і окультуреності ґрунту. Висвітлено теоретичне обґрунтування сівозмін, їх класифікація, основи раціонального механічного обробітку ґрунту. Рекомендовані енергозберігаючі і ґрунтозахисні системи механічного обробітку ґрунту. Висвітлено класифікацію ерозійних процесів. Глибоко і всебічно розкриті найбільш поширені заходи захисту ґрунтів від ерозійних і дефляційних процесів. Обґрунтована необхідність відтворення родючості ґрунту і проектування адаптивно-ландшафтних систем землеробства у контексті сталого розвитку, нової біосферної парадигми природокористування і закону ноосфери В. І. Вернадського.

- Примак І. Д. Наукові основи землеробства : навчальний посібник / І. Д. Примак, І. В. Лотоненко, Ю. П. Манько ; за ред. І. Д. Примака. – Київ : КВІЦ, 2008. – 192 с.

У посібнику висвітлені фактори життя рослин, їх зв'язок та закономірності взаємодії у землеробстві, основні закони землеробства та їх значення в практиці сільськогосподарського виробництва. Викладене поняття родючості ґрунту, наведені її види, критерії і показники, а також заходи відтворення та окультурення ґрунтів, методи прогнозування та програмування врожаїв сільськогосподарських культур.

- **Загальне землеробство : підр. / В. О. Єщенко, П. Г. Копитко, В. П. Опришко та ін. ; за ред. В.О. Єщенка. – Київ : Вища освіта, 2004. – 336с. – іл.**

Розглянуто основні закони землеробства, умови життя рослин і заходи їх поліпшення, бур'яни і боротьбу з ними, сівозміни, заходи і системи обробітку під основні сільськогосподарські культури, агротехнічні основи захисту орних земель від ерозії та системи землеробства в різних ґрунтово-кліматичних зонах України.

- **Танчик С. П. Наукові основи систем землеробства : монографія / С. П. Танчик, О. А. Цюк, Л. В. Центило. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. – 314 с.**

Наведено теоретичне обґрунтування та експериментальне розв'язання наукової проблеми підвищення родючості чорноземів типових за допомогою систем землеробства, обробітку ґрунту в умовах Лісостепу України. Встановлено закономірності зміни родючості чернозему типового середньосуглинкового залежно від систем землеробства і систем основного обробітку ґрунту, розроблено основні параметри ґрунтової родючості, мікробіологічних показників ґрунту, балансу поживних речовин тощо.

- Землеробство з основами екології, ґрунтознавства та агрохімії : навч. посіб. / В. Ф. Петриченко, М. Я. Бомба, М. В. Пати́ка та ін. – Київ : Аграрна наука, 2011. – 492 с.

У навчальному посібнику викладено базові поняття екології, агроскології, ґрунтознавства та агрохімії як теоретичної основи раціонального природокористування, а саме їхні методи і завдання, основні закони екології стосовно до землеробства та рослинництва. Розглянуто комплекс питань щодо природного (органічного) землеробства, яке забезпечує виробництво екологічно безпечних продуктів харчування, збереження родючості ґрунту і захист довкілля.

- Наукові основи підвищення продуктивності систем землеробства в Україні / І. Д. Прима́к, В. М. Ткачу́к, Г. І. Демида́сь та ін. ; за ред. І. Д. Примака. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 190 с.

Висвітлені складові систем землеробства в Поліссі, Лісостепу і Степу України: система організації землекористування і сівозмін, система механічного обробітку ґрунту, система захисту культурних рослин, система удобрення і хімічної меліорації, система водної меліорації і фітомеліорації, система заходів екологічної безпеки агроландшафтів. Викладені заходи підвищення ефективності використання осушених, зрошуваних, еродованих, радіоактивно забруднених земель. Обґрунтована необхідність відтворення родючості ґрунту за різних систем землеробства у контексті нової біосферної парадигми природокористування.

- Бегей С. В. Екологічне землеробство : підручник / С. В. Бегей. – Львів : Новий Світ-2000, 2010. – 429 с.

Висвітлено етапи становлення українського землеробства, теоретичні основи екологічного землеробства: вчення про фактори життя рослин і закони землеробства, способи збереження та розширеного відтворення родючості ґрунту. Викладено основи гербології, сівозміни і насичення їх культурами проміжного вирощування, агротехнічні основи захисту орних земель від ерозії, ґрунтозахисну, контурно-меліоративну систему землеробства. Значну увагу приділено впровадженню інтенсивних зональних систем землеробства у різних ґрунтово-кліматичних зонах України.

Сучасні системи
землеробства України

м. Вінниця, 2006

І.Д. Примака, В.М. Ткачук, С.П. Висильківський, В.Л. Федоренко,
В.О. Дубровін, В.В. Ткаченко, М.В. Шлак, М. Л.
Г. Мельник, Т.В. Коваленко

Спільний європейський проект
TEMUS TACIS

ФЕРМЕРСЬКЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО
(в таблицях)

- Сучасні системи землеробства в Україні : навч. посіб. / В. Ф. Петриченко, Я. Я. Панасюк, Г. М. Заборотний та ін. ; за ред. В. Ф. Петриченка. – Вінниця : Діло, 2006. – 212 с.

У посібнику наведені багаторічні дані про застосування високопродуктивних польових, кормових та ґрунтозахисних сівозмін, як основи систем землеробства у великотоваринних спеціалізованих підприємствах, фермерських та індивідуальних господарствах. Пропонуються найбільш доцільні схеми сівозмін і ефективності системи удобрення для цих агроформувань в різних зонах відповідно до особливостей спеціалізації, а також високоефективні ґрунтозахисні способи основного обробітку ґрунту з широким застосуванням мінімалізації для одержання екологічно чистої продукції.

- Фермерське землеробство (в таблицях) : навч. посіб. / І. Д. Примака, В. М. Ткачук, С. П. Висильківський, та ін. ; за ред. І. Д. Примака. – Біла Церква : БДАУ, 2006. – 360 с. . – табл.

У посібнику у формі таблиць подані загальні відомості про агрометеорологічні умови вирощування сільськогосподарських культур, ґрунти та їх ефективне використання, сівозміни, вимоги культурних рослин до температури ґрунту, найбільш пристосовані до умов регіонів України сорти, технічні засоби проведення сільськогосподарських заходів, зелений конвєсер, насінництво і економіку фермерського землеробства.

В.П. ПАТИКА, С.Я. КОЦЬ, В.В. ВОЛКОГОН,
О.В. ШЕРШОВА, Т.М. МЕВНИЧУК,
А.В. БАЛАНЧЕНКО, І.В. ГРИНИК

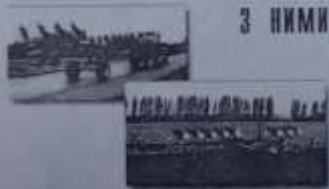
БІОЛОГІЧНИЙ АЗОТ

N=N

ЗЕМЛЕРОБСТВО НА ЕРОДОВАНИХ ГРУНТАХ

І.Д.Примак, С.П.Вахній, М.Я.Бомба, Ю.В.Федорук,
М.В.Гура, В.І.Резак, Г.В.Ломачівська, С.М.Тараченко,
О.В.Кришак, І.В.Дубок

ЕРОЗИЯ І ДЕФЛЯЦІЯ ГРУНТІВ ТА ЗАХОДИ БОРЬБИ З НИМИ

- Біологічний азот : монографія / В. П. Пати́ка, С. Я. Коць, В. В. Волкогон та ін. ; за ред. В. П. Патики. – Київ : Світ, 2003. – 424 с.

У монографії узагальнено результати досліджень процесу фіксації молекулярного азоту симбіотичними, вільноіснуючими і асоціативними мікроорганізмами та ціанобактеріями - природного процесу, необхідного для відновлення родючості ґрунту і забезпечення рослин екологічно безпечним біологічним азотом. Це перша в Україні книга, якій викладено еволюцію вчення про біологічний азот, від перших емпіричних відомостей до аналізу сучасного стану проблеми і використання можливостей цього явища.

- Ерозія і дефляція ґрунтів та заходи боротьби з ними / І. Д. Примак, С. П. Вахній, М. Я. Бомба та ін. ; за ред. І. Д. Примака. – Біла Церква : БДАУ, 2001. – 392 с.

У посібнику викладені теоретичні основи вчення про ерозію і дефляцію ґрунтів, які включають: поняття ерозії та інших форм деструкції ґрунтів; розповсюдження, суть, форми прояву, види, фактори ерозії і дефляції ґрунтів, властивості еродованих ґрунтів. Подані математичні залежності інтенсивності ерозії і дефляції від природних і антропогенних факторів. Висвітлений комплекс заходів захисту ґрунтів від ерозії і дефляції, до якого входять ґрунтозахисна система землеробства з контурно-меліоративною організацією території, ґрунтозахисні технології вирощування сільськогосподарських культур, агролісомеліоративні заходи і гідротехнічні споруди.

- Примак І. Д. Землеробство на еродованих ґрунтах : навчальний посібник / І. Д. Примак, О. Б. Панченко, Ю. В. Федорук, та ін. ; за ред. І.Д. Примака. – Вінниця : ТОВ "ТВОРИ", 2018. – 400 с.

Висвітлено класифікацію ерозійних процесів, історію і теоретичні основи ерозієведения, фактори водної і вітрової ерозії, властивості і класифікацію еродованих і дефльованих ґрунтів. Розкриті найбільш поширені заходи захисту ґрунтів від ерозійних і дефляційних процесів: контурно-меліоративну організацію території, смугове розміщення сільськогосподарських культур, ґрунтозахисні сівозміни, протіерозійний і протидефляційний механічний обробіток ґрунту, регулювання висоти снігового покриву та інтенсивності його танення, лукомеліоративні заходи, водорегулювальні лісосмуги, протіерозійні гідротехнічні споруди, меліорацію яружних і схилених земель.

- Механічний обробіток ґрунту в землеробстві : навч. посіб. / І. Д. Примак, В. Г. Рошко, В.П. Гуздь та ін. ; за ред І. Д. Примака. – Біла Церква : БДАУ, 2002. – 320 с.

Висвітлено теоретичні і практичні основи раціонального механічного обробітку ґрунту; заходи обробітку, спрямовані на вирішення проблем ущільнення ґрунтів, захисту їх від ерозії і боротьби з бур'янами. Узагальнені дослідження і передовий виробничий досвід щодо регулювання водно-повітряного, теплового і поживного режимів, мінімізації обробітку і підсилення його ґрунтозахисної ролі, удосконалення заходів і способів обробітку ґрунту в сучасних зональних системах землеробства.

- Примак І. Д. Ресурсозберігаючі технології механічного обробітку ґрунту в сучасному землеробстві України : навч. посіб. / І. Д. Примак, В. О. Єщенко, Ю. П. Манько та ін. ; за ред. І. Д. Примака. – Київ : КВІЦ, 2007. – 272 с.

У посібнику розкрито теоретичні і практичні основи раціонального механічного обробітку ґрунту; заходи обробітку, спрямовані на вирішення проблем ущільнення ґрунтів, захисту їх від ерозії і контролю забур'яненості. Рекомендовані енергозберігаючі і ґрунтозахисні системи механічного обробітку ґрунту стосовно різних ґрунтово-кліматичних зонах України, спрямовані на відтворення та підвищення родючості ґрунтів.

- Примак І. Д. Механічний обробіток ґрунту: історія, теорія, практика : навч. посіб. / І. Д. Примак, О. Б. Панченко, Л. В. Богатир та ін. ; за ред І. Д. Примака. – Вінниця : ТОВ "ТВОРИ", 2019. – 428 с.

У посібнику розглянуто основи раціонального механічного обробітку ґрунту; заходи обробітку, спрямовані на вирішення широкого кола проблем ґрунтів і контролювання бур'янів в агрофітоценозах. Узагальнені дослідження і передовий виробничий досвід щодо водно-повітряного, теплового і поживного режимів, мінімізації обробітку і підсилення його ґрунтозахисної ролі, удосконалення заходів і способів обробітку ґрунту в сучасних адаптивних системах землеробства. Значну увагу приділено історії розвитку наукових основ механічного обробітку ґрунту.

Періодичні наукові
галузеві видання,
присвячені темі
ґрунтів

Більше інформації про наявність
документів у бібліотеці шукайте в
електронному каталозі за

ПОСИЛАННЯМ:

<http://ek.btsau.edu.ua/>

Дякую за увагу

підготувала
завідувач галузевого відділу № 1
Гурська Ю. М.